

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 2087/1936.

Sărbătorile naționale și ale Familiei Regale.

Pentru orientarea Ven. Cler diecezan comunicăm mai jos zilele, în cari, conform tabloului primit dela On. Minister al Cultelor, fiind sărbători oficiale naționale și ale Curții Regale, se vor oficia servicii divine (Te Deum sau Părăstăs) în toate bisericile noastre.

1 Ianuarie (Anul Nou). Te Deum. La orașe onoruri militare.

6 Ianuarie (Botezul Domnului). La orașe onoruri militare la sfințirea apei.

24 Ianuarie (Unirea tuturor Românilor). Te Deum.

În Vinerea-Mare și Paști la orașe onoruri militare la slujba înmormântării și învierii Domnului.

10 Mai (Proclamarea Independenței 1887 și a Regatului 1881) Te Deum.

8 Iunie (Aniversarea urcării pe Tron a M. S. Regelui Carol II). Te Deum.

Înălțarea Domnului (Ziua Eroilor). Procesiune și părăstas pentru Eroii Neamului.

22 Iulie (Ziua numelui M. S. Regina Maria). Te Deum.

16 Octomvrie (Ziua nașterii M. S. Regelui). Te Deum.

29 Octomvrie (Ziua nașterii M. S. Regina Maria). Te Deum.

8 Noemvrie (Ziua numelui și a nașterii Măriei Sale Mihai, Mare Voevod de Alba-Iulia). Te Deum.

Afară de aceste zile se va mai oficia Te Deum și în ziua de 1 Decemvrie (Aniversarea Adunării Naționale dela Alba-Iulia).

Te Deum-ul se va oficia după rânduiala prescrisă în Euchologiu pentru ziua Regelui, iară la sfârșit se va cânta Imnul Regal.

La serviciile divine din zilele de mai sus se vor invita toate autoritățile locale civile și militare.

Oradea, 17 Iunie 1936.

PARTEA NEOFICIALĂ

Două drumuri și o prevestire.

În seara zilei de 18 Iunie pe peronul Gărei de Nord se îmbulzeau Miniștrii, întreg corpul diplomatic și cler de felurite nuanțe. Pleca D. D. Valeriu Valeri, Nunțul Apostolic și D. D. Miron Cristea, Patriarhul Bucureștilor. Cel dintâi, înainte de a merge la Paris unde a fost trimis, se ducea la Roma, să mulțumească pentru înaintarea în cel mai însemnat post diplomatic al Vaticanului. Cel de al doilea făcea o plimbare la Triest, Veneția și pe aiurea, înainte de a se duce la Londra spre a mulțumi șefului Bisericii Anglicane, pentru vizita ce i-a făcut printr'o delegație.

Călătoria Patriarhului în Anglia, pe mulți i-a îngrijorat și a trebuit, ca să liniștească clerul, să i se spună că merge acolo ca să-și îndeplinească o datorie de politeță și ca să caute a întoarce pe Anglicani dela erezul protestant de care sunt stăpâniți. Nu e creștin adevărat cel ce nu i-ar dori izbândă în scopul mărtu-

risit al vizitei; dar nici nu e om cu scaun la minte și cunoscător al realității, care să nu se îndoiască de un astfel de succes. Dumnezeu mare carele face minuni, e Dumnezeu nostru. O minune adevărată a lui Dumnezeu, ar fi să înțeleagă în sfârșit toți Români ce au de făcut spre a se unifica sufletește în așa chip, încât politicește să se întărească și să se ridice sufletește.

În ajunul serei de care vorbirăm, la masa dată de Ministrul Afacerilor Streine Nunțului, D. Titulescu a vorbit așa de frumos și de înțelepțește încât se cade să reproducem, ce a spus acolo marele nostru diplomat.

Punem sub ochii cititorului cuvintele așa cum au fost pronunțate în franțuzește, însoțindu-le de o exactă tălmăcire pe românește.

»On n'a cessé de répéter que la grande force du Saint Siège réside dans le fait qu'il envisage les pro-

blèmes »sub specie aeternitatis« . . . Je suis Monseigneur, un croyant. J'appartiens à l'Eglise Orthodoxe Autocephale Roumaine et j'entends ne jamais me departir de ses doctrines et de ses disciplines . . . Mai il y avait une chose, supérieur à toutes les autres, qui nous rapprochait étroitement: *c'est l'Unité de la religion du Christ* . . . Le Concordat a été le fruit de longues négociations prolongées sous quatre Gouvernements succesifs, ce qui d'ailleurs, me semble un gaj de la solidité de ce Pacte, auquel ont collaboré tous les partis politiques de la Roumanie, ainsi que nombreux sont ceux qui veilleront à son application«.

»Pourrait-on d'ailleurs, jamais concevoir que les relations entre le Saint Siège et la Roumanie, ne soient des relations d'entente et de collaboration? N'avons nous pas le même idéal, ne luttons nous pas pour la même cause qui est celle de la paix ici bas? *Sa sainteté le Pape est le Vicaire du Christ*, de Celui qui fut annoncé par les Prophètes comme le Prince de la Paix, de Celui dont la venue au mond fut saluée par le chant: Pax hominibus bonae voluntatis!«

Adică: »Neîncetat s'a spus că puterea cea mare a Sfântului Scaun stă în faptul că privește problemele din punctul de vedere al Vecinicii. Sunt, Prea Sfin-

țite, credincios. Mă țin de Biserica Ortodoxă Autocefală Română și înțeleg să nu mă depărtez niciodată de învățăturile și regulile ei . . . Dar era ceva mai presus de toate care strâns ne apropia de: *Unitatea religiei lui Hristos* . . . Concordatul a fost rodul serioasei negocieri, prelungite sub patru Guverne succesive, ceea ce de altfel, mi se pare că este un zălog, de soliditatea acestui Pact, la care au colaborat toate partidele politice din România, astfel că numeroși sunt cei ce vor veghea la aplicarea lui.

»De altmintrelea poate gândi vreodată cineva că relațiunile dintre S. Scaun și România ar putea fi altele decât relațiuni de bunăînțelegere și de colaborare? N'avem noi oare același ideal, nu ne luptăm noi pentru aceeași cauză, care este cauza păcii, aici pe pământ? *Sanctitatea Sa Papa este Vicarul lui Hristos*, al Aceluia care fu vestit de Prooroci drept Împăratul Păcii, al Aceluia a cărui venire pe lume fu salutată prin cântarea: Pace, între oameni bunăvoire?«

Frumoase și înțelepte cuvinte! Ele ar trebui pricepute bine de oricare Român. Bine înțelese, ele pot fi prevestirea unor noi și fericite vremuri. Dea Dumnezeu, așa să fie!

M. T. C.

Se impune o precizare de raporturi

— Festivitățile naționale —

II.

Cum am spus în articolul precedent, noi ne considerăm Români. Ne revendicăm acest drept pe baza sângelui, a limbii și a luptelor naționale purtate de către Biserica noastră pentru înălțarea neamului nostru în trecut cum și prin aspirațiile noastre viitoare. Frământările trecutului, din care s'a plămădit statul național de azi, a împins pe membrii Bisericii noastre pe întâiul plan al luptei, unde și-au făcut datoria cu vrednicie. Dela 1700 până azi paginile istoriei noastre bisericești sunt pline de mucenici martiri și mecenaji, puși în slujba ridicării acestui neam. Trecutul nostru e strâns legat de năzuința spre înălțare a poporului Românesc de dincoace de Carpați.

Și dacă atunci am înțeles ca să ne păstrăm în întâiul plan al luptei, nu înțelegem de ce am fi azi Români, „de clasa a doua“. Pentru că jertfele comune și egale, pretind recunoștință comună și egală.

Avem aici, dincoace de Carpați, ținuturi compacte de Români uniți, cari prin biserica noastră și-au păstrat limba și tradițiile trecutului și prin concursul bisericii unite au purtat lupte mărețe în contra încălcărilor abuzive ale streinilor. Le invocăm acestea nu cu gândul ca noi, cei de azi, să fim profitorii unor vrednicii trecute, dar avem dreptul să cerem ca dacă înaintașii noștri au păzit cu cinste altarele străbune și dacă prin acestea și-au apărat neamul să avem astăzi măcar

mângâierea ca în zile de sărbătoare când preamărim amintirea celor căzuți în lupta pentru ridicarea acestui neam la viață, să ne rugăm pentru odihnă lor sufletească la aceleași altare care le-au ocrotit viața lor sbuciumată și i-au întărit în luptă. *Pentru că practica de azi ne umilește și consttue, în același timp, cea mai crasă îngratitudine a neamului nostru față de o frântură a sa care și-a dat cu prisosință tributul său de jertfă pentru înfăptuirea visului nostru de veacuri.*

Mi-a fost dat să asist la o sărbătoare națională la Tășnad, comună a cărei locuitori — români — cu excepția câtorva funcționari pripășiți aici — aparțin bisericii noastre greco-catolice. Modesta biserică română unită gema de credincioși cucernici. Lipseau însă autoritățile statului, fiindcă prefectul județului, la presiunile unui preot fără credincioși înțelese ca să dea un ordin ca: primpretorul, notarul, învățătorii și ceilalți slujbași de stat, până la moașa comunală, cu ocazia serbărilor naționale să asiste la slujba religioasă în capela ortodoxă. Nu caut să pătrund taina »rațiunilor de stat« ce se leagă de aceste măsuri ca dintr'un buget sărăcit să se țină un paroh pentru cel mult o duzină de credincioși. Țin să precizez însă că prin asemenea măsuri se pierde încrederea cetățenilor față de seriozitatea resorturilor noastre de stat, care pe spina unei populații pauperizate înțelege să susțină o parohie fără alte rosturi decât cele de paradă.

Acesta nu este un caz izolat. Lucrurile se petrec la fel la Satu-Mare, la Târgu-Mureș, la Carei, la Sighet; pretutindeni unde numai se poate Biserica noastră e bruscată în demnitatea ei. Nu există sfințire de troițe, de monumente publice, de busturi etc., unde în mijlocul masei compacte de români credincioși ai bisericii noastre să nu apară câte un stavrofor, singurul chemat să dea binecuvântări unor înfăptuiri ridicate prin truda noastră.

Și exemplele acestea »patriotice« pentru biserica »dominantă« sunt molipsitoare. Apucăturile aparatului de Stat au început să fie imitate de către cetățenii doritori de merite și vâlvă. Așa d-l Stelian Popescu în numele „Ligii Antirevizioniste“ a trimis o serie de emisari ca în numele acestei asociații patriotice să ne dascălească la toate răspântiile țării, că nu suntem buni români până când nu ne vom lăpăda de »hulita erezie a papismului«. A uitat, se vede, că în această acțiune de contrabalansare a propagandei streine contra granițelor noastre naționale și politice, românii uniți sunt angajați »dela vlădică până la opincă«.

Cui i-au trebuit crearea unor amărăciuni sufletești între frați, nu știm. Dar ea a fost pornită din inițiativa președintelui ligii, care dacă e atașat cu tot sufletul mișcării pe care o îndrumază, numai de această stare sufletească în sânul maselor românești nu avea lipsă. Ne place să credem că această atitudine nu constituie decât o călcare cu stângul mână de iperzelul d-lui președinte pentru biserica ortodoxă și după oprirea ostilităților pornite în sânul ligii pe această temă se va reveni iarăși la normal.

Am vrea și dovezi, pentru că cele petrecute în legătură cu proiectatul congres al ligii dela Satu-Mare, fixat pe 31 Mai crt. și amânat în prezent »sine die« nu ne prea întărește în credința că în acest domeniu »Liga Antirevizionistă« propagă echitatea între cele două biserici naționale.

Atitudinea I. P. S. S. Episcopului *Dr. Alexandru Rusu* în legătură cu acest congres e cât se poate de francă. În numele bisericii pe care o păstorește a pretins ca partea religioasă a congresului să fie prezidată în întregime de către biserica noastră, fiindcă aceasta înglobează 90%, a populației românești din aceste părți, deci și a antirevizioniștilor de aici.

Problema, așa cum a pus-o I. P. S. Episcop constituit un început de clarificare a raporturilor între cele două biserici naționale, în sensul: 1. *Biserica noastră română greco-catolică cere să fie considerată, așa cum prevede constituția țării de biserică națională.* 2. *Acolo unde majoritatea locuitorilor români aparțin bisericii românești greco-catolice slujbele religioase oficiale la serbările naționale să se facă la biserica noastră.* 3. *După cum biserica noastră nu pretinde ca cu ocazia serbărilor naționale românii de credința ortodoxă să participe la serviciul divin celebrat în biserica noastră, tot așa funcționarii de Stat atașați credinței noastre să nu mai fie presați ca să participe, cu aceste ocazii, la slujbele religioase din bisericile ortodoxe române.*

Ar mai fi încă de spus în acest domeniu. Le lăsăm însă pe altă dată.

V. Bolca

In pelerinaj la mănăstirea P. P. franciscani români uniți din Drăgești.

Dieceza noastră își are acum locul de pelerinaj creștinesc și românesc în Bihor. Așteptat în tăcere, realizat cu mari strădanii, s'a inaugurat, în sfârșit, cu o solemnitate mișcătoare în ziua de 13—14 Iunie trecut. Sfântul minunilor preamărit în bătrânul oraș al Italiei, Padua, își are un sanctuar vrednic de Dânsul și pe plaiurile desrobite dela granița românească de vest. Puterea lui de mijlocire la Dumnezeu atâta de vădită în »ex voturile« de mulțumire aduse în bazilica cea măreață din Padova, de pelerinii din toată lumea, va fi acum cerută cu insistență și cu luminată credință, și de creștinii noștri, la noul loc de pelerinaj.

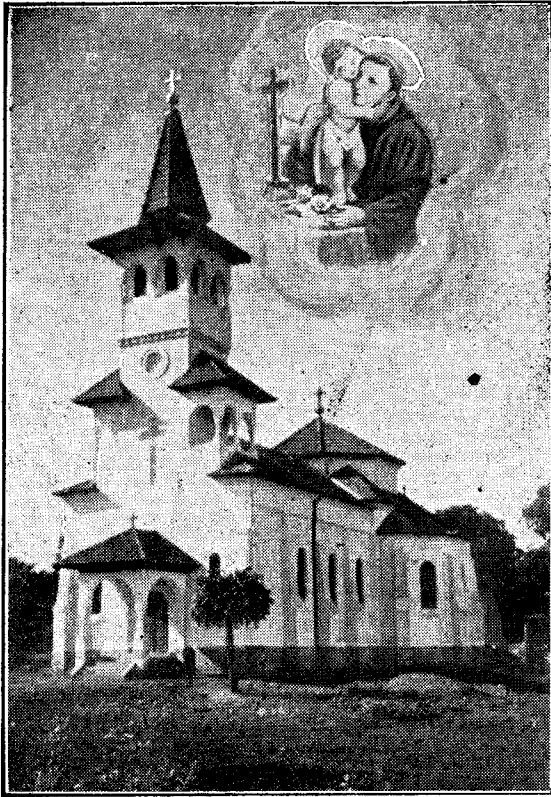
Și dacă până acum Sf. Anton n'a lăsat neascultată o rugă făcută cu încredere și resemnare în fața unei icoane, va putea să tăgăduască darurile sale acelora cari, în spirit de pocăință și de umilită cerere, vor porni în procesiuni pioase spre mănăstirea din Drăgești, ca spre limanul credinții, spre locul ajuto-

rării, spre țința speranțelor senine? Faima universală a puterii Sf. Anton care își are la Padova cântecul:

Dacă tu cauți minuni
Prin Anton le dobândești
Crede Paduanilor . . .

același cântec va trebui să răsune de acum și în sanctuarul Antonian din Drăgești, unde s'au adus chiar și moaște de-ale sfântului din Padova, ridicându-se și în felul acesta prestigiul locului de pelerinaj. I. P. S. Sa Dr. Valeriu Traian Frențiu prin scrisoarea ce poartă No. 1982 din 29 Mai c., hotărăște mănăstirea aceasta loc de pelerinaj românesc, și-l stabilește pe Dumineca întâia după 13 Iunie din fiecare an. Când însă cade 13 Iunie chiar în zi de Duminecă atunci va fi pelerinajul la 13 Iunie, data morții sfântului Anton.

Invitarea la pelerinajul național, lansată de P. Dr. D. Neculăeș, superiorul părinților călugări franciscani români uniți, a fost un glas de trâmbiță care a stră-

Sanctuarul din Drăgești.

bătut văzduhul și toată suflarea românească din Bihor, Sălaj, Satu-Mare, etc., s'a pus în mișcare spre Drăgești. Atâția vizitatori, cuvioși pelerini câți a avut comuna aceasta, în ziua de 13—14 Iunie, n'a avut poate de când există ca localitate românească pe harta județului Bihor. Cu această zi, acest sat, în întregime locuit de români, trece în istoria fasturilor Bisericii noastre românești. Bihorul capătă un focar de credință și de reînnoire sufletească. Țara noastră așează aci, pe vecie, o piatră de hotar în conștiințele tuturor, un semn de stăpânire românească, de suflet viu și graiu de rugă românească.

Procesiunile — Sanctuarul.

Intr'adevăr. Comunele noastre cu preoții în frunte, la umbra crucilor înflorite și a praporilor sfinte, cântând și rugându-se s'au pus în drum spre Drăgești. Unde nu s'au găsit destui pelerini pentru a forma un grup, au pornit răzleți mulți pe jos și cu trenul. Era frumos și mișcător să vezi, cum pe toate drumurile de pe dealuri, din văi urcau și coborau convoaie de pelerini în haine de sărbătoare spre noul lăcaș de închinăciune. Bihorul n'a fost niciodată străbătut de atâta simțire caldă și fior de credință curată. Nici odată n'a pluit spre cerul senin atâta sărbătoare de cântece strămoșești. Pelerinii simțeau că o nouă primăvară de credință începe pe aceste plaiuri și pădurile răsunau și ele de vieța acestei mișcări, iar lanurile de grâu sărbătoreau triumful elanului sufletesc în valurile nesfârșite ce le pune zefirul pe fruntea spicelor pline de rod sănătos. Sărbătoare în inimi, sărbătoare în

natură, sărbătoare în biserica cea nouă. Mulți o văzuseră în goana trenului, sau a automobilului. Biserica mare în stil românesc așezată pe cea mai potrivită înălțime din comună, turla cu sfântă cruce se vede dela zeci de kilometri săgetând văzduhul și parcă chemând pe toți la rugă. Jerifele bănești aduse de locuitorii din Drăgești; Daniile princiare ale I. P. S. S. Episcopului Dr. Valeriu Traian Frențiu și a altor mari binefăcători de aproape și de departe, s'au întruchipat în chip fericit într'o construcție solidă și elegantă. Interiorul ei este o adevărată poezie, altarul de mozaic roșu, iconostasul simplu dar impunător, picturile adevărate poeme de sentiment și adevăr evanghelic și hagiografic. Slava sfintei Treimi și triumful crucii din cupolă contrastează în culori cu solemnitatea misterului zilei Rusaliilor, însă fiecare își are graiul său adânc. Nașterea D. N. I. H. și alegerea Sf. Petru de Cap al Bisericii își au cea mai fericită expresie la locurile lor. Iar absida dreaptă a bisericii e toată rezervată istoriei Sf. Anton, care, din icoana prea frumoasă, surâde cu Pruncul Isus în brațe, iar pe bolta de deasupra e reprezentat, în mijlocul sârmanilor cari îi cer ajutor în nevoile lor trupești și sufletești. Mai mulți sfinți: Ioan Gură de aur, Vasile cel mare, Clara de Assisi, Tereza a Pruncului Isus întregesc decorul prea frumos al acestei mănăstirii. Profesorul Covaciu merită laudă. El a dat zidurilor nobile vieța și farmec de credință.

Greutățile însă prin care s'a trecut până la realizarea acestui monument de artă românească ar putea să ni le înșire numai Prea Cucernicia sa Dr. Gheorghe Ignat ieromonahul stareț de Drăgești, care a avut partea leului în toată munca depusă. Și credem că tot el a fost cel dintâi și la bucurie în ziua târnosirii. L-am văzut fericit în mijlocul soborului de preoți veniți să facă coroană de mărire I. P. S. Sale Episcopului nostru, care a făcut ceremonia sfințirii, fericit că dă fiilor săi sufletești fântână de dar.

Ceremoniile sfinte.

Sâmbăta 13 Iunie la ora 4 p. m. I. P. S. Sa primit la arcul de triumf și condus apoi la Biserică în procesiune pe drumul decorat de verdeață și flori, îmbracă odăjdiile scumpe și, asistat de Prea Cuc. P. Iosif Tălmăcel delegatul Superiorului provincial al Călugărilor Franciscani, de M. O. D. V. Barbul proto notar consistorial și secretar episcopesc, de P. Dr. G. Stan, de Dr. Dominic Neculăieș și Dr. Gh. Ignat parohul din loc, P. I. Gârleanu, P. I. Lădan și P. I. Iosif, ține slujba înseratului, ceremonia spălării altarului și sfințirea icoanelor. În timpul acesta încep să ajungă pelerinii, clopotele răsună mereu, văile înverzite duc de parte ecoul de bucurie. Odată rugăciunile începute n'au mai conținut până a doua zi noaptea târziu.

Noaptea de veghere a fost o reverie de credință. Pelerinii, deși veniți de la sute de Km., au rămas în biserică în rugăciune. La ora 5 dimineața începe

întâi sf. liturgie pe un altar improvizat, la care se cuminecă mulțime de credincioși, în timp ce preoți mărturisesc în mai multe locuri din biserică și afară. Urmează alte liturghii cu cuminecări numeroase și în sfârșit, liturgia arhierasca de sfințire, în timpul căreia s'a observat mulțimea cea mare de intelectuali veniți cu suflet cucernic în pelerinaj și asistând la slujba dumnezească cu împesonantă evlavie. A celebrat-o I. P. Sf. episcop Dr. Valeriu Traian Frențiu înconjurat de III. sa Dr. Gh. Miculaș Vic. Gen. și prepozit capitular, Revmii canonici A. Maghiar, Dr. I. Georgescu, I. Buteanu, Dr. A. Tăutu, M. O. S. Gocan, M. O. Dr. V. Hetcou protopop distric. Diaconi au fost M. O. V. Barbul și P. Dr. G. Stan. Alți preoți au dat celor din loc ajutor la ascultarea mărturisirilor. Studenții Academiei teologice din Oradea cu P. Dr. Coriolan Tămăian au făcut și ei parte din asistență. Corul maestrului Hubic a fost în plinul său la înălțimea momentului istoric, cântând pe lângă liturgia magistral executată și troparul prea frumos al Sf. Anton, compoziție nouă și plină de putere. Cuvântul de prăznuire a Sf. Anton, l-a ținut cu suflet în suș I. P. S. Sa Episcopul, arătând însemnătatea zilei și a sanctuarului îmbogățit de indulgența atât de rară *toties quoties*, dată cu dragoste părintească de Preafericitul Părinte Papa Piu XI-lea.

În timp ce în biserică se desvolta solemnul pontifical de consacrare, mulțimele de plerini rămase afară s'au strâns în jurul altarului făcut sub un umbrar de verdeață, unde s'a celebrat o liturgie, la care au dat răspunsurile elevii Școlii normale române unite din Oradea însoșiți de distinșii lor profesori.

O particularitate a acestei zile inaugurale a fost cuminecările multe. În biserică, afară, la toate liturgiile cuminecări, cuminecări de vieața nouă, de pietate singulară.

De la această manifestare românească nu se putea să lipsească autoritățile. Prefectura a fost reprezentată prin însuș D-l Dr. Ioan Picu Băncilă prefectul județului Bihor, Municipiul Oradea prin D-l Dr. V. Bledea primarul orașului; Plasa Ceica, pe a cărui teritor se află Drăgeștii, prin D-l primpretor Dr. Gherlan, notariatul din loc prin harnicul și animatorul la bine, D-l notar S. Varga care s'a silit ca Drăgeștii să facă primire frumoasă pelerinilor.

La ora 2 p. m. s'a ținut înseratul solemn, după care a urmat o procesiune impunătoare cu icoana și moaștele Sf. Anton la care au luat parte și teologii români uniți, purtând fiecare câte un crin înflorit.

Vizitele pentru dobândirea indulgențelor s'au făcut mereu toată dimineața și au continuat apoi până seara târziu când au rămas numai credincioșii din loc.

La ora 4 jum. Școala normală rom. unită din Oradea, în frunte cu profesorii: P. A. Ilușiu, Aurel Pop, D. Rusu, Giurca, A. Popa, I. Varna, a ținut un festival de toată frumusețea pentru popor, dând astfel

și strălucire culturală zilei de pelerinaj. A vorbit și D-l dir. Știrbu dela Carei, adresând frumoase cuvinte de circumstanță poporului adunat la acest măreț praznic.

La anul viitor nădăjduim, că serbarea aceasta se va ținea în casa culturală proiectată de harnicul stareț Ignat chiar în apropierea sanctuarului. Fericită ideie de a îmbina religia cu știința și cultura sub ocrotirea sfântului Anton. Sunt luate în proiect mai multe îmbunătățiri în vederea mulțimilor ce vor veni în pelerinaj, pentruca la îndemânarea ce o dă calea ferată cu gara la doi pași de sanctuar, cu șoseaua națională pe care circulă curse bune de autobus, să se găsească în loc tot necesarul liniștei sufletești, cerut pentru rugă. Cu timpul prin mila lui Dumnezeu sub mâna puternică a sfântului Anton se vor înfăptui toate.

Incheiând aceste note de cronică, gândul îmi sboară la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, când credem că vom vedea iarăși punându-se în mișcare mulțimile credincioase ale Bihorului spre Sanctuarul ce-l au la îndemână. Maica Prea Curata atât de iubită de sfântul Anton va fi și mai milostivă cu cari o vor ruga în biserică lui.

Nevoile sufletești însă nu așteaptă numai praznicile mari ca să se abată asupra noastră, și ne pare foarte bine că putem spune tuturor, că la Drăgești pot merge ori când. Liturgie este în fiecare dimineață la ora 8, așa că se poate foarte bine vizita Sanctuarul, între două trenuri, și implora puterea făcătoare de minuni a Taumaturgului, despre care se cântă cu credința și adevăr:

Plini de încredere zilnic la tine
Mic, mare, tânărul, bătrânul vine,
Tu ești al tuturor mijlocitor
O sfinte Antoane dă-mi ajutor.

Un Corespondent

Mulțumire.

Aducem și pe această cale mulțumirile noastre cele mai călduroase tuturor acelor cari au contribuit în orice mod la ridicarea și înfrumusețarea Sanctuarului Sfântului Anton de Padua din Drăgești. Ar fi prea lungă lista donatorilor dacă am voi să-i înșirăm pe toți cu numele lor și poate că modestia lor s'ar ofența.

În schimb, numele lor va rămâne pe vecie scris în cartea de aur a Sanctuarului, și cerem cu smerită rugă dela Cel Atotputernic să răsplătească însutit și înmiit pe toți donatorii prin mijlocirea marelui Făcător de minuni, sf. Anton de Padua.

P. Dr. Nicolăeș
Super. Franc. r. u.

Presă periodică în România.

de I. GEORGESCU

SCHEMĂ

pentru un studiu asupra Presei Periodice catolice și necatolice din România.

2. George Asachi († 1869)

intemeietorul presei periodice din Moldova, deși nu are talentul literar și poetic al lui I. E. Rădulescu, e o figură cu mult mai simpatică. Pe lângă studii de inginerie, el face și studii de artă la Roma. El are și remarcabile îndemnări de desenator. Academia Română din București posedă, în secția ei de stampe, mai multe albume cu deseme de el (St. I. 488; I. 491; I. 499; III. 502; IV. 528). Unele sunt începute la Roma în 1807 și continuate la Iași, capitala Moldovei, în 1814. Remarcăm din aceste deseme: »Studio di disegno nelle camere di Raffaello a Roma 1808 di Giorgio Asaky«; »In aedibus Vaticanis 27 Iunii 1808. Cominciat a dissegna Giorgio Asaky«; »Studii dal Antico fatti a Roma da Giorgio Asaky, 1809«; »Dal quadro di Dominichino alla chiesa greca S-ta Maria, Grotta Ferrata, 1812«. In Mapa A, originale de G. Asaky, se află un impresionant Christ cu crucea și steagul, iar alături de el Petru Simon, fiul lui Iona, pe care îl reproducem și noi. In Mapa B, găsim un Sfânt cu tonsură, semn de creștinească renunțare la orice vanitate, chiar și la păr, această firească pozoabă a capului; apoi, S. Familie cu micul Isus și S. Ioan Botezătorul. Reproducem și aceste două deseme.

Cu asemenea pregătiri și înclinații, nu e mirare, că Asachi ne dă o serie de publicații periodice în condiții tehnice superioare. Cea dintâi, în această serie, este »Albina Românească«, gazetă politico-literară, Iași, (1. 6. 1829—24. 11. 1858). Anul 1829 are foaie de titlu litografiată. Sub titlu, se află o vinieta, reprezentând o albină, o liră, un trident, lauri ș. a. cu inscripția: *Tarde sed tute*; apoi motto: »Este Albinei doru și lege Din flori miere a culege«. Programul acestei publicații este aproape același ca al »Curierului Românesc«. Deosebirea e, doar, că în programul Albinei se stăruiește mai mult asupra nevoii gospodăriei raționale.

În Supplement la No. 5 al Albinei Românești (17. 1. 1837 p. 23), Asachi tipărește »Extract din călătoria unui Moldovan la Roma din anul 1807—1812«. El călătorește spre Cetatea Eternă în societatea unui abate și a unui pictor. Deși sosește în capitala lumii pe întineric, el poate zări, de pe o culme, șesul în care, ca un munte, se înalță biserica S. Petru. Coborîtor din coloniștii aduși de împăratul Traian în Dacia, el face întâia sa vizită la columna lui, acest monument glorios al originii strălucite a Românilor. Călătorul constată că »Papa Sixtus V a pus în locul statuei lui Traian chipul S. Petru, carele este și astăzi« (p. 26)

și grație căruia minunata columnă a fost cruțată de stricăciunile năvălirilor barbare.

În Supplement la No. 64 al Albinei Românești (15. 8. 1837 p. 271—274), el revine asupra călătoriei sale la Roma, dând o foarte minuțioasă și interesantă descriere despre »Biserica Catedrală a Sfântului Petru la Roma«. Descripția are în frunte, precum se vede și din facsimilul alăturat, un frumos desemn al acestei biserici, făcut de autor. În această descripție, sunt o mulțime de amănunte comune tuturor lucrărilor de acest fel. Remarcăm numai câteva mai caracteristice pentru autor și țara lui. Astfel ne spune că biserica S. Petru s'a zidit »dela 1506 până la 1644, în curgera domniilor a 20 de papi, între cari se înseamnă Iulius II, Leon X și Sixtus V. Arhitecții cei însemnați erau: Bramante, Rafael, Michel-Angelo și Bernini. Cheltuiala zidirii au costisit 800 milioane lei!«

În legătură cu această cheltuială, el nu uită să amintească reforma lui Martin Luther, războiul de 30 de ani și înstreținarea multor popoare de S. Scaun Apostolic al Romei. Această biserică e, însă, o minune de artă. Cu cât o cercetezi mai mult, cu atât mai mult ai cerceta-o. »Întru adevăr se pare eșită din mâna urieșilor«, observă Asachi. Inginer și artist plastic cum este, Asachi dă și alte amănunte caracteristice. »Pe cât este de mare această zidire«, zice el, »totuși mintea poate lesne cuprinde cu amănuntul frumusețile sale; forma ei este o cruce a cărei lungime este de 672 palme dela ușa cea mare până la fundul tribunei, unde este ambona (catedra) S. Petru, iar în lărgime se numără 480 palme. Asupra pavelii bisericii, se află trasă dealungul, pe la mijloc, o linie pe care sânt însemnate lungimile bisericilor celor mai mari a lumii, din care se vede că, după S. Petru, urmează în mărime biserica S. Pavel din Roma, apoi catedrala dela Milano, S. Sofia dela Constantinopoli și alte«.

Dă un amănunt sugestiv și despre înălțimea bisericii S. Petru. Ea e de 568 palme; deci, cu 46 palme mai mare decât cea mai înaltă piramidă a Egiptului. »Partea din lăuntru a cupolei«, continuă Asachi, »este înfrumusețată cu statui colosale și cu mozaicuri înfățișătoare pe ceresul Părinte, și toate așa de bine iluminate, încât de jos se poate ceti epigraful S. Scripturi ce este temelul puterii papale: *Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et tibi dabo claves regni coelorum*«. Mai dă informații interesante și despre anexele acestei biserici cu locuitorii ei cari împreună alcătuiesc o »politie« (oraș) întregă. »Dar cugetului câte rămân încă de luat aminte!« încheie el și încheiem și noi.

În foiletonul »Bănuțul lui Ștefan VV« din aceeași Albina Românească (20, 12, 1845 p. 397—400), Asachi povestește cum tânărul pictor Giani se inspiră din faimoasa istorie a Turcilor, scrisă de prințul Demetriu Cantemir, și zugrăvește, în ulei, pe Ștefan cel Mare, înaintea Cetății Neamțu, cu atâta artă, încât generalul francez Miolis, comandantul de atunci al Romei, cumpără tabloul și-l trimite în Franța. După acest tablou e și litografia făcută la Iași în 1823*)

Asachi e și un bun cunoscător al chestiunii române deslegată abia în timpul din urmă. El se ocupă de această chestie în »Partea neoficială« a *Principalelor Unite, Monitorul Oficial al Moldovei* (14, 3, 1861, Iași, p. 521—522). De atunci el își dă seama că numai Roma poate fi capitala Italiei Unite. »Aici e toată greutatea chestiei«, zice el..., »căci Papa trebuie să rămână necontestabil suveran spiritual cu toată libertatea acției și cu toată independența sa temporală«.

El e de părere că Roma de pe malul drept al Tibrului cu palatul Vaticanului și basilica S. Petru trebuie să rămână a Papilor, iar cea de pe malul stâng, cetatea cesarilor, să revie regilor Italiei. »Catolicitatea n'ar avea decât a câștiga, lăsând pe Papa într'o mare și onorabilă retragere, de unde ar domina universul, fără a depinde de nimeni«, încheie el.

Cetind preconizările acestui distins publicist, unul din ctitorii culturii românești, pare că auzi pe S. Sa Pius XI, gloriosul papă de astăzi care, făcând înțelegerea dela Lateran (11. 2. 1929) cu M. Sa Victor Emanuel III, regele Italiei, spune că Vaticanul nu e mare (abia 44 de hectare), dar e cel mai însemnat Stat de pe glob. Spre el gravitează cel mai mare număr de suflete și e împodobit cu capodeoperile unor genii creștine ca: Bernini, Michel Angelo, Rafaelo Sanzio, Leonardo da Vinci ș. a. Prin strălucirea și influența sa, el stăpânește, în adevăr, tot universul omenesc.

3. George Barițiu († 1893)

E întemeietorul presei periodice românești din Transilvania, istoriograf de mare merit, membru al Academiei Române dela fondarea ei, o personalitate de însemnată covârșitoare în istoria culturii românești care din nenorocire, n'a fost învrednicit de o biografie la înălțimea lui. După ce funcționează, timp de un an, ca profesor la liceul din Blaj, metropola Bisericii române unite, această »mică Romă« a tuturor Românilor, el primește propunerea de a veni la Brașov, oraș industrial și comercial, așezat aproape de miezuinele celor trei mari provincii: Muntenia, Moldova și Transilvania.

În acest centru, pe lângă o școală pentru cei mici el se gândește să deschidă și o școală pentru cei mari:

*) Asupra acestor lucruri atrage atenția, în cadre mai largi și cu mai mare bogăție de amănunte, d-l Prof. Claudiu Iosopescu, în *poeta G. Asachi* (Livorno, 1930, 80 p.).

În presă periodică. În Iulie 1837, el tipărește două numere din »Foaia de Săptămână din Transilvania«. Censura le oprește. Tânărul Barițiu, însoțit de prietenul său, profesorul Iacob Mureșianu, absolvent al Academiei Teologice din Blaj și el, pleacă, deci la Viena, capitala Austriei, să dobândească »prea 'naltă voce«. Cu ajutorul baronului Nopcea, cancelarul de origine română al Transilvaniei, ei o și obțin. Nu pe seama lor. Ei nu au tipografie. Pe seama tipografului Ioan Gött care avea încuviințare să tipărească ziare germane și maghiare.

Având cuvenita înputernicire, la 12 Martie 1838, Barițiu tipărește cel dintâiu număr din »Gazeta de Transilvania«, care apare și astăzi, fiind cel mai vechiu periodic românesc. În acest număr, marele publicist desfășoară un vast program de activitate. »Lăfșirea științelor și a cunoștințelor, împărtășirea ideilor la toate clasele de oameni, strigă astăzi toate națiile«, zice el, și »mijloacele la acestea sunt cărțile, literatura, scrierile periodice lăfșite și propovăduite la toți«. Deșteptarea unei nații cu ajutorul presei și literaturii străine nu e cu puțință. Limba străină e o mașteră; »rău ne va hrăni«; »fiecește care trage folos la oala sa, vorba românească«. El își dă seama de greutatea începutului. Pornește, însă, la drum, plin de încredere. »Unde se află omul acela«, întreabă el, »care, după ce cheltuește sume pentru trupul său, să nu-și fie duhul vrednic de doi trei galbini, cari ar avea să-i jertfească pe cărți și pe alte mijloace trebuincioase spre înmulțirea cunoștințelor și poleirea sa?«

— **Agru la Vadul lui Carol II.** Păstoriiții pâr. George Bonea, de 14 VI. c. au avut parte de momente de curată înălțare sufletească. Momentele au fost privilegiate de serbarea Agrului local. În acest scop sunt sosiți la fața locului domnii profesori *Augustin Cosma* și *Ioan Buta*, ca reprezentanți ai Agrului diecezan. La sfârșitul s. liturghii d. Cosma vorbește, frumos și convingător ca întotdeauna, credincioșilor adunați în număr mare, despre necesitatea credinței. După masă la orele 3 are loc în curtea școlii desfășurarea serbării. Primul care ia cuvântul e d. prof. I. Buta, dezvoltându-și interesanta conferință despre: »Rolul și suferințele papilor«. Conferențiarul e îndelung aplaudat. Mai ia cuvântul și d. Ștefan Popon inv.-dir., care mulțumește domnilor profesori cari i-au onorat cu prezența. După cântarea »creștin sunt«, urmează prezentarea piesei »Fetița orfană«, rolul principal fiind susținut de Ana Păcurar, elevă de cl. IV. Domnul Ioan Lazar și D-șoara M. Lazar pot fi mulțumiți de felul cum cei instruiți au satisfăcut așteptările celor prezenți. Un ultim cuvânt e al pâr. paroh care mulțumește celor ce au ostenit pentru buna reușită a serbării.

CRONICI

Inscăunarea noului Episcop ortodox la Oradea.

In cadre înălțătoare s'a făcut în 28 Iunie crt, înscăunarea P. S. Sale Dr. Nicolae Popovici, noul episcop ortodox român al Orăzii. Urăm noului mire al eparhiei ortodoxe viață îndelungată, spre binele credincioșilor încredințați păstoririi sale.

— **Numiri.** Sf. Părinte a binevoit a numi ca Secretar al S. Congregației pentru Biserica Orientală pe Eminența Sa, Cardinalul Eugeniu Tisserant.

In urma plecării Ex. Sale Valerio Valeri la Paris, Sf. Părinte a binevoit a numi în fruntea Nuntiatului din București pe Ex. Sa Andrea Cassulo, arhiepiscop de Leontopoli în Augustamnica, până acum Delegat Apostolic în Canada.

— **Sărbătorirea Preafericitului Părinte Pius XI, — la Beiuș.** Cu prilejul intrării în al 80 lea an de viață al Papei Pius XI — 31 Mai a. c. — când delegații »Acțiunii Catolice«, din toată lumea, la Roma au omagiat și sărbătorit pe Preafericitul Părinte, »Agrul«, organizația parohială Beiuș (ca o celulă a Acțiunii Catolice), a ținut să-și manifesteze și el, sentimentele de adâncă supunere și reverință față de acest Părinte comun și universal, față de acest »Petru«, care va trăi cât va trăi și Biserica, pentru a-i servi de temelie« și »Cap« . . . In aceasta zi — ziua Sfințelor Rusalii — Părintele T. Mateiu, a ținut — în cadrele »Agrului« — în Biserica parohială, o conferință — predică ocazională, în care, după ce a arătat rolul și opera Sfântului Spirit în lume și în Biserică, a dezvoltat și aplicat silogismele și concluziunile: »Extra Ecclesiam non est salus« . . . »Ubi Petrus ibi Ecclesia« — »La Dumnezeu-Tatăl (adecă la mântuire) se poate ajunge numai prin Isus Christos«, — »la Isus Christos, se poate ajunge numai prin Biserica Sa« — »în Biserica lui Isus Christos, se poate ajunge numai prin Papa« (Numai prin supunere față de Papa și Episcopii de sub ascultarea Papei). După aceasta, — conform dispozițiilor primite de la Preaveneratul Ordinariat, — s'a cântat Doxologia și s'a recitat rugăciunea pentru Pontifice.

Cronicar.

Mare bucurie agristă la Rogoz. In 24 V. c. »cercul agrist Holod și împrejurimile« și-a ținut adunarea generală din acest an în Rogoz. Ca delegat al Agrului diecezan e de față d. prof. Teodor Florea. In fața a mii de credincioși-agriști, președintele »cercului« d. Alexandru Văcărescu deschide serbarea, exprimându-și bucuria de a putea vedea în mijlocul lor pe delegatul Agrului diecezan. Nu uită a adresa apoi un cuvânt de mulțumită numeroșilor conferențieri cari au ostenit la diferitele serbări agriste ale ace-

stui cerc în cursul anului. Cuvinte înțelepte mai rostesc cu acest binevenit prilej d. prof. Florea, păr. V. Munteanu, păr. V. Ghergar și păr. Cornel Marian parohul local. Sub priceputa conducere și instrucție a d-lui inv. și d-nei inv. Herman, elevii și elevele școlii primare au executat frumoase dansuri naționale. Un neuitat punct e jucarea piesei »Slujnica Maicii Domnului«. Tot în această însuflețită atmosferă citește și d. Ioan Titon, inv. dir. Dumbrăvița-mică, raportul comitetului din acest an. O dumnezească »Binecuvântare euharistică«, oficiată de păr. E. Pantea, în Biserica parohială, a fost cea mai potrivită încheiere de o așa măreață sărbătoare.

— **A murit Chesterton.** Cu câteva zile în urmă a trecut la cele vecinice, marele scriitor englez K. Chesterton. Născut și crescut în protestantismul liber cugetător, n'a încetat o clipă a căuta adevărul, pe care-l și află, trecând în 1922 la catolicism. De aci înainte devine un vajnic apărător al gândirii catolice pentru care a luptat până la moarte. Prin el dispărea una din figurile cele mai geniale și caracteristice a epocii noastre, iar lumea englezească și literatura catolică pierde pe unul din cei mai de seamă reprezentanți ai săi.

— **O frumoasă încheiere de sfârșit de an.** In cadre sărbătorești a avut loc în 16 VI. c. solemnitatea încheierii anului școlar la școala de aplicație a Școlii normale române unite din localitate. Se remarcă prezența I. P. S. Domn Dr. Valeriu Tr. Frențiu, Il. Sale Petru Tămăian, păr. canonic Dr. Ion Georgescu, păr. franciscan Iosif Tălmăcel, decan de Bacău și prof. la Seminarul Teologic din Luizi-Călugăra (Bacău), păr. can. Cornel Sabo, simpaticul director al școlii, alături de numeroșii părinți și oaspeți. Serbarea începe cu Imnul Regal, executat de corul elevilor normalști, dirijat de păr. prof. A. Ilușiu. Neuitată impresie lasă poezia »Trandafirii« de păr. I. M. Gârleanu, interpretată de un grup din cei în sărbătoare. »Călușorul« și exercițiile libere au cucerit ropote de aplauze, ca și frumosul cântec marian și secerișul (cântec cu dans) executat de elevele școlii de aplicație, grație instruirii bunelor surori institutoare, dela Notre Dame. Ceeace avea însă să impresioneze mai mult selectul public era neîntrecuta interpretare a »Legendei mănăstirii Putna«, adaptată în formă dramatică de harnicul Frate școlar, Matia institutorul școlii. Munca curată a neobositului Frate Matia cei prezenți o răsplătesc cu nesfârșite valuri de aplauze. De încheiere fanfara școlii normale, sub conducerea D-lui V. Macovei, a executat uverturi și potpourriuri. Urmăriți de ultimele acorduri ale fanfarei, părinții și oaspeții părăsesc sala festivă, mulțumiți de munca și osteneala micilor debutanți.

Confecționez reverenți și haine civile preoțești, cu prețuri foarte reduse

ALEXANDRU FAZEKAS
croitor eclesiastic

Oradea, B-dul Regele Ferdinand 43.